

Stručni rad

INTERDISCIPLINARNA POVEZANOST LIKOVNE UMJETNOSTI S GLAZBOM

JULIJA GRM

Osnovana šola Frana Roša Celje, Slovenija

Sažetak

Crtanje je jedan od načina izražavanja osjećaja i emocija. Glazbena umjetnost može poslužiti i kao polazište za emocionalno obojene slikarske likovne igre, u kojima učenici povezuju svoje osjećaje tijekom slušanja glazbe određenim bojama i oblicima. Možemo povezati izražajne elemente oba područja, pri čemu učenici povezuju i uspoređuju vizualni i glazbeni ritam, crtaju linije i melodije te sklad boja i glazbeni sklad. Na temelju proučene relevantne literature smatramo da glazba potiče kreativnost.

Ključne riječi: umjetnost, glazba, dječji crtež.

1. Uvod

Dijete samo može biti istinski sretno u svojoj igri i tek tada toliko opušteno pokazuje svoju kreativnost. Neprestano i spontano istražuje svijet oko sebe, a najviše sebe. Zato promatramo djecu koja uče o svijetu i komuniciraju s njim: igraju se, drže, bacaju, gledaju, kušaju, plaču, plešu, skaču, grade – svemu se raduju. Također vole crtati. Potreba za crtanjem je kod djeteta razvijena koliko i potreba za igrom, pokretom, govorom. Dijete se stalno testira u igri i istovremeno postaje kreativno.

2. Srednji dio

Likovni odgoj najčešće je povezan sa sadržajima drugih predmeta. Učenici mogu ilustrirati sadržaj obrađen u drugim lekcijama. Oni ilustriraju može bajka, prikazati životinje o kojima su pričali, utisnuti jesensko lišće, frotirna kora raznih stabala. Glazba nam, međutim, može poslužiti kao izgovor za emocionalno likovne igre slikanja u boji u kojima učenici mogu izraziti svoje osjećaje dok slušaju glazbu prevode u osjećaje izazvane različitim bojama. Možemo povezati izražajno elemente obaju područja, pri čemu učenici povezuju i uspoređuju umjetnost i glazbu ritam. Učenici mogu prikazati glazbene instrumente, koji su često vrlo umjetnički zanimljiv. Prilikom crtanja struna mogu se upoznati s omjerima veličina; mnoge glazbene instrumenti sa svojim tipkama, taktovima i slično nude jednostavne ali zanimljivi likovni ritmovi za prikaz [2].

Iako boje osjećamo potpuno drugačije od tonova ili zvukova, postoji med percepcija boja i tonova, međutim, mnoge veze. Slični načini jedni drugima fizičko i fiziološko stvaranje boja i tonova uzrokuju da opažamo razne valne duljine ili frekvencije u području sluha variraju različito, au vidnom polju različito obojene. Osjećaji boja i tonova povećavaju se s amplitudom valova, koja se povećava za boje, svjetlinu ili, pod određenim uvjetima, ton boje, a za tonove intenzitet glasnoće. Ker u prirodi su čisti tonovi jednako rijetki kao i čista jednovalna svjetlost u boji, lako shvaćamo da nam se zvukovi i boje pojavljuju na različite načine. Razmislimo samo o tome boja zvukova [i dijelom šumova] koje daju razni tiho i glasno svirani glazbeni instrumenti. Zanimljivo je napomenuti da je A. Scriabin izumio poseban lagani klavir, koji bi trebao dajući ljubiteljima glazbe urođeni sluh boja [1].

Glazba ima neprocjenjivu ulogu u odgoju djece jer pridonosi ostvarivanju široke niz obrazovnih ciljeva. Glazbeno iskustvo potiče istraživanje različite i nove ideje, povećavaju djetetovo izražavanje emocija i izoštravaju svijest i promatranje emocija drugih. Dijete kroz slušanje, izvođenje i stvaranje glazbe intelektualno raste dok ga glazba navodi na razmišljanje i rješavanje problema, i organizacija percepcija u smislu povezivanja, usporedbi i stvaranja novih pojmova. Posljednje, ali ne i najmanje važno, dijete uz glazbu razvija i pojam o sebi, jer kroz organizirano zvučnog okruženja upoznaje sebe i kao ličnost prerasta u kulturnu stvarnost koja ga okružuje.

Glazba stoga daje važan doprinos djetetovom socijalnom, emocionalnom, intelektualnom i tjelesnom razvoju. Prije svega, glazba ima nezamjenjivu ulogu u estetskom rastu djetetove osobnosti. Glazba je umjetnost koja izražava ideje i emocije

kroz zvukove i ritmove. Ova komunikacija u nama razvija osjećaj bogatstva, punine i ljepote.

Snaga glazbe u nama budi najdublje emocije upravo zbog svoje estetske dimenzije. Ova se dimenzija odnosi na proces percepcije, osjećaja, organiziranja i razmišljanja o glazbenim iskustvima. Rezultat ovog procesa su izrazi koji imaju neko značenje za slušatelja. Estetsko zadovoljstvo postizemo kada emocionalno reagiramo na zvukove i ritmove te istovremeno pokušavamo razumjeti zvučne oblike. Kada je dijete sposobno slušati glazbu, osjećati njezin emocionalni utjecaj, percipirati je i razmišljati o njoj, ukratko, reagirati na njezinu ljepotu, razvijati znanje i potrebu za glazbenim iskustvom.

Snaga glazbe u nama budi najdublje emocije upravo zbog svoje estetske dimenzije. Ova se dimenzija odnosi na proces percepcije, osjećaja, organiziranja i razmišljanja o glazbenim iskustvima. Rezultat ovog procesa su izrazi koji imaju neko značenje za slušatelja. Estetsko zadovoljstvo postizemo kada emocionalno reagiramo na zvukove i ritmove te istovremeno pokušavamo razumjeti zvučne oblike. Kada je dijete sposobno slušati glazbu, osjećati njezin emocionalni utjecaj, percipirati je i razmišljati o njoj, ukratko, reagirati na njezinu ljepotu, razvijati znanje i potrebu za glazbenim iskustvom.

Slušanje glazbe je reproduktivni proces prepoznavanja, prihvaćanja i doživljavanje glazbe. Uključuje estetsko iskustvo i misaone procese. Na ovim polazištima slušatelj gradi značenja o glazbi, jer sama glazba nema značenje. Glazba, muzika slušatelju daje smisao, pa istu glazbu doživljavamo i razumijemo različito. Slušanje kod djeteta potiče različita raspoloženja i emocionalne reakcije. Uz glazbu proživljava razne događaje i doživljaje koje maštovito obogaćuje. To je to slušanje povezujemo s iskustvima izražavanja iskustava. Iskustveno-analički slušanje nas usmjerava na doživljaj glazbe, njezinih izražajnih sredstava i elemenata pažljivo slušamo i upoznajemo se. Ovakav način slušanja glazbe važan je za izgradnju glazbenih mentalnih predstava i konceptualnih koncepata [5].

Iskustvo glazbe kod djeteta prepoznaje se kada ga ono izrazi. Načini izražavanja iskustava raznoliki su i razlikuju se kod mlađe i starije djece. Mlađa djeca užitak/neugoda ili doživljaj lijepog/ružnog u glazbi izražava se jezikom lica i ruku te pokretom. Raspoloženja se prvo primjećuju na licu. Dobro je razumjeti jezik lica, jer je to djetetu važan nagovještaj o tome što je čulo i kako se osjeća u vezi s tim. Posebne vrste izražavanja doživljaja su slikovni prikazi, crteži i drugi umjetnički proizvodi koji koje dijete stvara tijekom slušanja ili nakon glazbe. Likovni proizvodi zajedno s djecom upoznajemo ga i cijenimo ga kao medij, posrednika koji nam priopćava među kojima je dijete slušanje, doživljavanje, slušanje ili prepoznavanje. Vizualne slike i slikovni prikazi su skup simbola koji najviše razumiju oni koji su ih stvorili – odnosno djeca. Tako umjetnički zajedno s njima tumačimo gradivo. Djeci je lakše uz crtež ili neki drugi umjetnički proizvod pričati svoju priču o glazbi i iskustvu radije nego u razgovoru s odraslom osobom.

3.Zaključak

Dijete s jezikom crtanja najiskrenije, iako često u vrlo jednostavnoj umjetničkoj tehnici, najbrže izražava ono što ne zna ili ne može verbalno. Sa svojim crtežom također je na izražava se na osebujan način a da toga nije svjestan. U dječjem crtanju sudjeluje cijelo dijete. Djetetov crtež odražava njegov život, posebice njegov mentalni život, njegove osobne karakteristike, temperamentnu odzivnost, zamislivost, a prije svega emocionalnu percepciju okoline koja ga okružuje.

Zanimljivo je da plaho i osjetljivo dijete crta nesigurne linije, blage crte, često uokviruje crtež, stišće ga u kut lista za crtanje, dok energično dijete, određeno u svojoj temperamentnoj odzivnosti, koristi uglatije i izraženije linije. Voli slikati svoje crteže ili koristi samo boje. Uz pomoć crtanja i slikanja dolaze do izražaja različita djetetova psihička iskustva, teškoće, stresovi, a posebno neriješeni sukobi. Kad dijete crta, i ono radi! Upravo je taj rad posebno važan za njegov osobni razvoj. Stoga moramo poticati dijete na stvaranje! Ne smijemo gušiti ili potiskivati njegovu neovisnost. Neka bude slobodan u svojim odlukama što će crtati i kako će se umjetnički izražavati. Najljepši poklon koji roditelji mogu dobiti je dječji crtež kojim se izražava ljubav prema roditeljima.

4.Literatura

- [1.]Adlešič, M. [1964]. Svet zvoka in glasbe. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.
- [2.]Duh, M. in Vrlič, T. [2003]. Likovna vzgoja v prvi triadi osnovne šole. Ljubljana: Založba Rokus.
- [3.]Denac, M. [2011]. Z igro v čarobni svet glasbe. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.
- [4.]Kovačev, A [1997]. Govorica barv. Ljubljana: Založba Prešernova družba.
- [5.]Lešnik, I. [2009]. Vokalna tehnika učiteljev in kakovost petja učencev v prvem triletju osnovne šole. Doktorska naloga. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.
- [6.]Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. [2004]. Razvojna psihologija. Ljubljana: Znanstveno– raziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
- [7.]Muršič R: [1993]. Neubesedljive zvočne igre. Maribor: Akademsko založba Katedra.
- [8.]Vrlič T. [2001]. Likovno-ustvarjalni razvoj otrok v predšolskem obdobju. Ljubljana: Debora.